

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Razlaga

za klostersko konfesionalno postavbo v seji državnega zbora 25. aprila. *)

Da odgovorim različnim govornikom, ki so se oglasili proti tej zakonski osnovi, moram si izprositi potrpežljivosti visoke zbornice za več časa.

Po cerkveni zgodovini in po kanoničnem pravu pravno poslopje cerkve ne stoji na redovih. Ti niti ne spadajo k hierarhiji, in torej niso potreben element v cerkvenem pravnem življenju. A imajo velik historičen pomen, v zapadu eksistirajo od začetka šestega stoletja, kajti, kakor znano, je sveti Benedikt prvi v zapadu samostanskemu življenju pravila dal, katera so veljala potem skoraj splošno do 11. stoletja, in stoprv potlej se je več drugih redov ustanovilo.

V srednjem veku so bili pač velike važnosti ter človeštvu v veliko korist; posvečevali so se podučevanju mladine, podpirali in pospeševali so umetelnosti in vede, obdelovali so tla, učili so pošteno in mravno življenje ter so na ta način vedli narode k omiki, ter so vzbudili marsikateri talent, ki bi se bil inače za človečanstvo izgubil. Kar se tiče preskrbljevanja revnih, so mnogo važnega storili, ter so v cvetoči svoji dobi jako priprosto živeli. S pribežališči so morebiti k temu pripomogli, da se je marsikateri surovosti tadanjega časa, znani pestni pravici, v okom prišlo; kajti, kakor znano, so bili tadanji zakoni čestokrat prav drako-

*) Po stenografičnem zapisniku.

nični; spominjam na primer le na nekaj, da je bil namreč tlačen s smrtjo kaznjen, ako je zajca ustrelil.

Marsikateri redovi tudi dandenes človečanstvu bistveno služijo, in kot na takega bi pokazal jaz, kar se je tudi že denes od vseh strani zgodilo, na zaslužen red milosrčnih bratov in oni red, ki se posvečuje službi trpečega človečanstva ne samo pri kužnih boleznih in v vojskah, nego tudi sicer in to zares s pohvale vrednim požrtovanjem.

V teku časov pa se je redovstvo spaciilo, kakor se more vse spaciiti, kar je človeško, in ker je visokočestiti pater Rainer svetega Bernarda kot podporo za svoje trdenje navedel, dovolil bi si tudi jaz navesti besede svetega Bernarda, kateri je rekel: „Spriden kloster se more skoraj edino le s tem popraviti, da se do tal podere.“

Ako pogledamo v zgodovino, najdemo, da je bilo samostanskih reform uže za časa svetega Bernarda jako velikrat treba.

V notranjem Avstrijskem je blagostanje cvelo do 17. stoletja, potem pa so se napravila velika klosterska posestva, in uže o Italiji velja stavek: „Latifundia perdidere Italiam“, isto tako obubožanje je bilo tudi v notranjem Avstrijskem nasledek tega, ker je svobodno delo od 17. stoletja dalje svojo veljavo izgubilo.

Ako pregledamo zgodovino odpravljenja kloštrov na Avstrijskem, najdemo, da je bilo samo v notranji Avstriji premoženja preko 12 milijonov, ki je bilo večji del v posestvih.

Nasledek tega je bilo seveda, obubožanje, katero so tudi na Češkem in Morav-

skem veliki fideikomisi proužročili. Na cesarja Josipa II. razsvitljenega monarha, je došla torej silna terjatev, naj v tem obziru pomaga, in uže njegova velika mati, pobožna cesarica Marija Terezija je nekoliko začela. Klosterska reforma pod Josipom II. je bila v cerkvenem političnem in narodno gospodarstvenem interesu potrebna, in s tem ravno so se odvrnile velike socialne zmešnjave in tudi velike zmotnjave, ki so vsled francoske revolucije leta 1789 na Francoskem od spodaj navzgor državno bitstvo in cerkev potresale.

Pod cesarjem Josipom II. je bilo v Avstriji preko 2.000 kloštrov, in pomota je, ako kdo trdi, da je on klostre odpravil. On je le klostersko reformo in trditi se sme, le v pohlevni meri vršil. Kajti po odpravljenju nekaterih kloštrov je v Avstriji še zmirom 1425 kloštrov ostalo. Pač pak je nove fare ustanovil; ustanovilo se je novih duhovnij, s čemer se je človečanstvu bolj poslužilo, in sicer z dobrim razdeljenjem dela, kakor bi se bilo zgodilo, ko bi se v nekaterih oddaljenih krajih, kjer je bilo preveč delavskih močij nakopičenih, te ne bi bile prav razdelile.

To je bil uzrok, zakaj je posvetno duhovenstvo pol stoletja blažilo spomin velikega cesarja Josipa, in jaz mislim, da je še denes ideal omikanih katolikov, imeti omikano duhovenstvo, ki zavzema v državi stanje, ki njegovi popolni zadovoljnosti odgovarja (bravo! bravo! na levi in v centru), ne da bi zasramovanje ali sovraštvo občutili do klosterskih družeb.

Omenil sem uže prej, da je velika ce-

Listek.

Iz potovanja po Švajci.

(Spisal Fr. Firbas.)

0 snežnih in ledenih plazih.

(Dalje.)

Potovaje po onih krajih navadno čuješ grmeči pad, predno vidiš plaz, in zastoni se potem oziraš navzgor, misleč, da grmi in se nevihta bliža. Zrak je zelo čist, in spodaj v dolini zagledaš bele megle dvigati se in širiti od razsutega in na trdih tleh raztresenega snega. Snežni plazi se ne kotajo veliki krogli enako, kakor postavim mi od solncea zmešan sneg zvalivamo v valih, ampak cela plast se odlušči in enako velikemu vodopadu hiti in tišči se navdol, da razdelivša se na kaki skalnosti, ali pa skrivša se za trenotek v kakem prepadu, grmovjem, skalovnimi odlomki in zemljiščem vmešana pridere do dna; posebno pri spomladnih plazih je tak, jih snežje tedaj malo čisto in nesnažno.

Od daleč iz varnega stališča opazovaje grmečo planinsko prikazen, veš da te ne doseže in vendar te nagli hrup prestraši, da ves oplašen gledaš krog in krog, navzgor, navdol, dokler se ne prepričaš, da še stojš na varnih tleh. Kako nepopisljivo strašna mora biti v bližini, in kako še le za one, katere dobiti? Zlasti pri spomladnih plazih je sneg masten, vlažnejši in težji in tedaj navadno svojim silnim in naglim padom skoro vse, na kar pade, neresljivo in naglo uničuje. Če pa plaz ravno zasipom koga nij usmrtil, tu na lastno rešitev ali izkopenje nij misliti, ker mehek sneg ga od vseh strani tako tesno obsiplje, kakor bi zaglozdo v štor zabil. In vendar se od onih, kateri so od takih plazov zasut pod kako branečo jih skalo ali kakim drugim pred smrtjo jih varujočim zakritjem živi ostali, dobro vé, da se ravno skozi tako sicer trdno in tesno stisneno snežje od zunaj vse najbolje čuje. Nek zasut voznik, katerega je plazna sila k sreči pod voz vrgla in tedaj ne usmrtila, mi je pravil, da je vsako besedo od zunaj

slušal, in zelo zvonenje od bližnje cerkve. — Zvrnivši se na kak potok, zasiplje in prejezi mu celo strugo ter se od lastne teže s padom pomnožene tako utrditi, da si voda mora predreti nov tok pod snegom in oblok nad soboj trpeti, ali pa razliti se iz stružja ter pomočjo snega, ki se od toplote vedno razkopneva po dolini uzročiti povodenj, katera še to uniči, kar je plaz pustil. Utrjen snežen oblok pa dostikrat služi kot most skoz celo leto.

Tretja vrsta snežnih plazov, rekel bi sred omenjenih ležeči, so oni, katerih niti viharski vrtinec niti spomladjo rastoča toplota ne pomakne iz višine, nego lastna teža; to so one, katere bi po nastanji lahko „snežna strešja“ imenovali.

Ako pri nas sneži, in veter pritiska od ene strani, se večkrat čudimo, kako se sneg po strehah, studencih, drevesih in drugih raznorodnih predmetih nakupi in na eno stran prevesi, da kakor streha izgleda, pod katero bi se človek zelo lahko skril.

Mislmo si to prikazen preneseno v pro-

sarica Marija Terezija krepko poprijela reformo kloštrov, in dale se bodo pri specialni debati, ako pride do nje, navesti nekatere točke glede njenih ukazov in izvrševanja onih postavnih norm, ki so se rabile tudi, ako se je nakopičilo po klostrih premakljivega blaga.

Država da takim institucijam korporacijske pravice, država jim podeljuje pravice juristične osebnosti, država ima tudi administrativno zanimanje ob obstanku teh institucij, ona mora torej tudi imeti besedo zraven, ako noče odpovedati se svoji vrhovnosti; da pa je tudi v tem obziru meja, da se n. pr. ne more kakor se je od mnoge strani trdilo, v zanimanju svobode zahtevati, da se dade vsakemu svoboda, da postane menih, da mora tudi v tem slučaju v državnem zanimanju biti meja, to je razvidno prosto iz premišljevanja, da bi država ne dosegla svojih visokih namenov, in bi moralá nehati, ko bi vsi državljani postali menihi, oziroma nune. Pa je tudi konkordat n. pr. državi pustil velike pravice tikoma upliva pri ustanovitvi novih ali razširjanju redov ali kongregacij v državi, in jaz bi si glede tega le rad dovolil, pokazati na član XXXV. konkordata, kjer imaste besedi „conferre consilia“ oni velikansk pomen, kakor se je ravno od leve strani slavne zbornice v interesu te predlage denes naglašalo. Sicer pak ima vsaka človeška naredba dve strani, svetlo in temno. Jaz si dovolim, ker sem specialno gledé tega pozvan, in ker se je od mnoge strani slavne zbornice trdilo, da se korist kloštrov nekaj preveč povzdiguje, na drugi strani pak, da se ne pripoznava dostojno, tikoma enega uplivnega reda, o katerem se je denes uže večkrat govorilo objaviti njegove svetle in temne strani iz zgodovine.

(Dalje prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 30. aprila.

V državnem zboru je pri specialnem posvetovanju o klosterski postavi ministerstvo bilo zapuščeno od svoje lastne stranke, t. j. dobilo je parlamentarno pobitje. Ministerijalna levica je namreč z levico vred sprejela v včerajšnjem listu na tem mestu

omenjene radikalne pristavke proti vladni volji. Najbrž gospodska zbornica ne bode potrdila teh pristavkov.

Dunajska uradna „Wiener Zeitung“ razglasa sankcionirano finančno postavbo za leto 1874.

„Pester Lloyd“ piše, da bode **pro-račun** za leto 1875 prva predloga, s katero bode državni zbor v jesenski sesiji imel opraviti.

Vojni odsek **ogerske** delegacije je v seji 28. aprila razgovarjal se o odgovorih skupnega ministerstva na resolucije. Odsek je sklenil, da vzdrži drugo resolucijo, ki se tiče vojaških poslopij in da o oboroženju vojne pozneje izpregovori. Marinski odsek je prečrtal za fregato „princ Evgen“ 30.000 gl., „cesar Maks“ 90.000 gl., „don Juan“ pak 90.000 gl. Vsega skup bode prečrtal odsek za marino 800.000 gl., da bode budget za marino letos za 300.000 gl. manjši, nego lani.

Vnanje države.

Francoski list „République française“ objavlja plan monarhično-klerikalne stranke za bodoč čas. Pravi, da se ima po njihovem planu debata o konstitucionalnih postavah zopet preložiti, ter se naučna postava rešiti. Popovska stranka hoče in se nadeja, da reši to postavbo v njej ugodnem smislu, da napravi potem katoliške univerzitet, ter ustvari s tem na Francoskem drugo Francosko, ki bi bila klerikalna, papeška, ultramontanska. Prihodnji zarod zdravnikov, advokatov in sodnijskih uradnikov hoče narediti za hlapca jezuitizma. — Orleanističnemu „Soleilu“ preloženje debat o konstitucionalnih postavah nij prav ter pozivlja vse konservativne stranke k slogi v predstojčih ustavnih bojih. Bržkone je vojvode Broglie sam, ki izza „Soleilovega“ članka piska legitimističnim cipam.

Italijanske novine vseh barv se nadejajo, da se vatican ne vtakne več v avstrijske konfesionalne postavbe. Kot nov in nikakor nezanimiv moment se mora to poročati, da se v rimljanskih političnih krogih trdi, da je sovražno držanje vaticanovo, katero se je nedavno še kazalo, izšlo iz inicijative avstrijskega episkopata. To patrijotično ravnanje naših malih in velikih brezdomincev je dalo staremu papežu misel, da je treba le encikliko poslati med svet, pa bode kakor blisk razsula vse sklepe naših zbornic. Toda kakor se ve, enciklika nij bog ve kako imponirala. Zato se je pa vaticanovo grmenje spremenilo le v slabo, brezmočno sapico. Ultramontanci pa so doživeli zopet „pobožno prevaro“.

V **pruskem** deželnem zboru je finančni minister pred dnevnim redom dal izjavo o sklepu leta 1873. Dohodkov je bilo nasproti proračunu 210,043.476 tolarjev realiter 244,519.536 tolarjev, tedaj za 34,476.060 tolarjev več. Stroški so znašali 222,221.492 tolarjev. Pri administraciji, ki nij v etatu zaznamovana, je bilo dohodkov 103,539.740 tolarjev, stroškov 104,381.301 tolarjev, tedaj deficita 841.561 tolarjev. Preostaje na razpolaganje 21,456.483 tolarjev. — Minister notranjih zadev in prava sta predložila zakonsko osnovo o odpravljenju homagijalne prisega pri pridobivanju viteških posestev.

Dopisi.

Iz Gradca 29. aprila. [Izv. dopis.]

Slovenski dijaki na graškem vseučilišču so imeli kroz več let vse do jeseni leta 1868 svoje lepo organizirano društvo „Slovenijo“. Društvo je vedno bolj raslo in se jačilo, ker nij bilo tedaj tukaj nobenega slovenskega dijaka, ki temu društvu ne bi bil ud. Drugi slovanski dijaki, kot Srbi in Hrvati nijso tedaj še nobenega društva imeli in k Sloveniji se priklopiti nijso hoteli, morda zato ne, da jih ne bi kdo poradi slovenskega naziva društva za Slovence ne imel. Znano bode vsakemu, kdorkoli je več let imel priložnost, opazovati vedenje tukajšnjih slovanskih dijakov izmed sebe, da se je najmer Hrvatov in še več Srbov separatizem polastil. Zadnje dve leti, odkar se zopet med Hrvati Starčevićeva ideja vse pomalo oživljuje, se je ta separatizem pri Hrvatih in to pripadajočih k Starčevićeveji stranki še bolj uvrežil, pri Srbih pa nekaj popustil. Ta separatizem bil je kriv, da se nobeno močno obče slovansko dijaško društvo nij moglo oživotvoriti. Le Slovencem se mora to pravo priznati, da so prej kakor še zdaj največ slovansko vzajemnost vzbujali, od Hrvatov in Srbov bili so le nekateri. Društva obče slovanskega pa nij bilo, ker „Slovenija“ bila je specifično le slovansko društvo in češki tukaj živeči filistri imeli so svoj „česky čtenarsky spolek“ tudi le za Čehe. Od Hrvatov in Srbov, kateri so hoteli v kakem društvu biti, morali so kot gosti v eno ali drugo društvo zabajati. To je dalo povod nekaterim Hrvatom za agitiranje med Slovenci in Čehi, da bi se „Slovenija“ s „českim čtenarskim

sto naravo, gori v velikanske planinske gore, kjer vrh moli nad vrhom, skala dviguje se nad skalo, drugo na drugo stran moleča in drznuje prevešena tik in nad drugo. Tam pada več snega, vetra vstran pihajočega ne manjka, tudi sneg sam lahko pada postavim od severne strani; kako lahko se tedaj tam snega naloži v omenjeni podobi bog ve kaj, da vrsta nad vrsto dalje naprej moli in visi, da sneg od neizmerne teže, brez vse naslombe in vsega zadržka zdaj in zdaj razsipati se preti. Lastno prevažje ali najmanjši potres ga prevrže, da se zvrne in padom naraščaje ravno tako nevaren postane, kakor omenjena pajdaša.

Na te strešne plazove, ali plazna strešja se plaho ozira, kdor mora po nevarni cesti pod njimi; za njih voljo se poštar še ne upa z bičem pokati, niti zatrobiti v svoj postiljonski rog, boječ se, da bi najmanje ganenje zraku, uže na niti visečega prevažja kake snežne strehe ne dopolnilo ter plaz zvrnilo nanj.

V planinskih višinah nad 9000' nad

morjem uže malokdaj dežuje, v višinah nad 11000 ali 12000' pa najbrž uže celó ne več; zato pa tem raji sneži in temveč nameče tenkodrobnega prašnega belca.

Nakaj čez zimo zapadlega snega se ve da vsako leto neraztopljenega ostane, čem hujša in daljša je zima in hladneje poletje, temveč. Na vsakoletne ostanke naloži se vselej nova plast, katere poletno solnce nikdar zelo ne raztopi, tako da bi, ako te ostanke od toliko uže prošlih sto let soštujemo, planine uže morale dosti višje biti od nekdanj. In zares, neka prememba površja sledi iz tega, če tudi ne ravno tikaje se višino.

Ako namreč čez nekoliko let zopet prideš v planinske kraje, katerih vrhov podobje ali poprek površje si dobro zapomnil, boš se čudil, da nekaterih planin nekaterih vrhov, čeravno se od zadnjega obiska dobro nanje spominjaš, več ne najdeš ali ne spoznaš. Pogosto sneženje, uže omenjeno viharjevo silno prepričevanje in presipovanje snega večkrat površje zeló preminja. Prvlje vidni zapadi

in globljine se zasipljejo ali napolnijo, prvlje obsneženi vrhovi odvržejo od viharja, solnca ali lastnega snežnega pretežja prisiljeni, svojo odejo, ob svoja znojža pa nalože in nakupičijo vse odpadke, ki se vsako leto pomnože, da se ti, kar se visokosti in okrožja tiče, docela drugačni dozdevajo.

Primerov za to se nahaja v bernskih Alpah, posebno pa v peninskih na orjakih, Monterosa, Montblanc in Combin. Vzlasti zadnji ima zdaj površje podobno lepo nasneženemu slemenu. Vrsta za vrsto zasipala mu je globine, poravnala neravnine in odela mu rebra z lepo beloraztegnenimi rjuhami, da se ti oko rado in dobrodelno vstavi na mirni belosvetoči ravnini proti drugim v nehomolečim vrhuncem.

V najgornjih višinah, o katerih je znano, da imajo samo eden letni čas, namreč vedno le zimo, ali pa vsaj le zelo kratko medlo poletno solnce, to je nad 12000 ali 13000', se sneg ne razkopneva, ne preminja, nego ostane zarad presuhega zračja, preslabe in prerredke toplote vedno le suh sneg. Od

3
 spolkom" sklopila v eno slovansko društvo, pri katerem bi tudi Hrvati in Srbi, ki za društvom hrepenijo, mogli biti udje. To se je zgodilo od strani Slovencev in Čehov drage volje in oživelo je leta 1868 obče slovansko društvo pod imenom „Slovanska beseda“. To društvo je le eno leto figuriralo kot občaslovansko in še ta čas samo v ožjem smislu, ker Srbij ni bil do denašnjega dne nobeden ud tega društva, Hrvatov le nekaj, in denes tudi od Hrvatov ne najdeš več nobenega kot uda. — Denes so le še Slovenci in Čehi udje tega društva in ti niso več toliko udleženi, kot prva leta. To je največ krivo, da društvo zaradi visokih izdatkov a malih prispevkov denes le še vegetira in bode gotovo zaspalo, ker zraven mnogobrojnih pozivov, da bi se k društvu pristopilo, vendar le več udov odhaja, kakor dohaja. Mnogo je krivo temu slabemu stanju društva tudi sedanji odbor, ki ni malo svoje naloge ne razume, deloma pa tudi izpolnovati neče. Nekaj pa so krivi nekateri udje, ki svojim obnašanjem v društvu solidne in pridne, točno plačajoče ljudi odganjajo. Mi torej mirno dušo pričakujemo smrti takega društva, ki namenu ne odgovarja. Slovenskim dijakom pa ključemo, da zopet oživijo „Slovenijo“, ki se bode gotovo kot izključivo slovansko dijaško društvo dobro stala v razmeri tolikobrojnih Slovencev, in svoj namen ponosno izpolnivala. Večletna skušnja nas je dovolj poučila, da filister z dijakom dobro harmonirati ne more. Na posledku moram še nekaj omeniti, da je najmer sramota in žalost, da se sini ene matere med soboj ne ljubijo, da v tujem kraju med tujim elementom kažejo svojo neslogo, kar se večkrat med bratoma Srbom in Hrvatom vidi. Taka hujskanja nam ne bodo dobrega sadu rodile. Tega nas očetje niso učili, ker tega sami niso storili, gledimo toda, da ne bomo gorši ampak čem boljše držéči se pregovora: Slavjan hoče od vsakega, da je boljši, samo od sina hoče, da je gorši.

Domače stvari.

— (G. Šimon Kranjec), narodnjak, se je pri sv. Urbanu blizu Ptuja kot zdravnik naselil.

— (Tržaška čitalnica) napravi v soboto 2. maja besedo z igrama: „Visoki C“ in „igra piké“ ter s petjem. Začetek je ob 8. uri zvečer; po besedi bode navadno društvena zabava; nadejati se je obilnega udeleževanja.

— (Iz Trsta) se nam o vremenu piše: Več dni smo imeli lepo gorko vreme; zelenje se je razvilo, drevje popolnem odevelo, in gorkomer je kazal 24° R. Predsinočnjem 27. pa je padal dež po jugu do enajste ure, zora pa nam je rodila večeraj grozovito burjo. Mladike je lomila in brila kakor v trdi zimi. Niti ena ladija ali parobrod se ne gane. Ali je posmodilo trto in druge rastline ne vem še.

— (Iz Višnjegore) 29. aprila se nam piše: Letos je kazalo v našem kraju žito in sadje prav lepo. — A žalostno se je naredilo zdaj za nas ker je sneg zapadel, in je večeraj taka sapa nastala, da se je nebo do noči razjasnilo, in je po hribih posebno sadje pozeblo. Kmetje — to se ve da le zabiti in neumni — pravijo, da je nek berač tega kriv, ker se je na Grezupljem pod Ljubljano obesil, ter da se je zavoljo tega to zgodilo.

— (Čudno vreme.) Iz Svetinj pri Ormuži se nam piše: 23., 24. in 25. t. m. je bila pri nas vročina kakor meseca julija. Drevje je bilo v najlepšem cvetju. 26. pak je začel pihati mrzel veter in dež iti. 28. v jutro smo imeli sneg. Zdaj pa ko to pišem je prava burja s snegom, kakor o božiči. Bati se je, da bo pozeblo vse, in da bo slaba letina kakor lani.

— (Iz Gorice) se nam piše 29. apr. Po krasnih spomladanskih dnevih obiskal nas je zopet uže pozabljeni veter in mraz. Včeraj, ponedeljek, je taka burja pihala da nij bilo varno iti izpod strehe. Zopet smo morali uže spravljeno zimsko obleko poiskati. Največ škode pa je naredila baš v cvetju razvitemu sadnemu drevju; cvet je burja zelo otresla in vejevje polemila. V uro oddaljenim Gergarju v hribih je celo minolo noč zmrazilo in precej debel led naredilo. Denes je volil tretji razred v goriško mestno svetovalstvo; zmagali so svobodnjaki. Kovačič, dr. Verzegnassi, dr. Mourovich. Pala je torej črna garda za 100 glasov. V soboto voli II. razred.

— (Iz Maribora) se nam piše 29. aprila: Odkar so naši slovenski dragonci od nas odišli, in mesto njih ogerski husarji prišli, je pri nas jako nevarno. Ne samo da ti mogočnejši iz magjarske puste pri kmetih seno in slanino grabijo, so se v novejšem času celo na mirne sprehajalce spravili od katerih zlate verižice in ure po tolovajsko jemlje in jih celo pretepajo. Kakor se čuje, je naš skozi in skozi spoštovan general Morburg zapovedal, da tri mesece ne sme nobeden teh vojakov brez uzroka iz kosarne. Ako je to resnica (kar se bo kmalu pokazalo) bomo mestjani in okoličani temu gotovo hvalo vedeli. — Denes je pri nas hud mraz, ki je po dolinah ležečim vinogradom in sadju veliko kvaril; naš kmet zopet obupan v svojo prihodnost gleda s kom bo veliko štibro plačal in druge stroške pokrili! Ker še zmirom sneg naletava, bati se je še enkrat mraza, česar nas bog obvaruj.

Poslano.

Gospod dr. J. Bleiweis!

Napad na me v zadnjih Vaših „Novicah“ je bil prenaglen, ker jaz nijsem „Poslanega“ v „Slov. Narodu“ 26. t. m. spisal, ki me je pa jako zabavalo tem bolj, ker vidim iz zadnjih „Novic“, da je dotični meni dozdej neznani mož golo resnico pisal. Prihranili bi si bili Vi lahko ta napad v svojem bogatem arzenalu zabavljic in sumničenj za prihodnje čase, ako v resnici jaz zopet enkrat sam v akcijo stopim z odprtim vizirjem, kakor je to zmirom moja navada. — Rafinirano ste me pa res prijeli, ker ste zažegali na me svoj prvi Noviški „steber“, leibgardista Alešovca, s katerim se ne more nihče, ki še količkaj na dostojnost drži, Nemec bi rekel: „kein anständiger Mensch“ v polemiko spuščati, kar bote gotovo tudi Vi sami radi pripoznali. Zaradi tega mi je uže „a priori“ vsak odgovor odrezan.

V Ljubljani 30. aprila 1874.

Dr. V. Zarnik m. p.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalesscière du Barry odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodci, v

12000' višine nižje doli do blizu 7600' gode se one premembe, katerih je treba da iz snežnega prašja, ali poprek iz zapalega in vlečenega snega nastane led, kakor ga nahajamo v ledenih plazih. Uzrok temu premenjenju je toplota, mokrota in mraz.

Poleti namreč prigréva celi dan solnce tenko prašnemu snegu, razmehča nekoliko suho prašje in razmasti, da se zrnice prilepi k zrcu; po noči pa pritise mraz in vse trdnje zveže. Tako dan za dnevom, noč za nočjo, da se snežje, čeravno še ima drobnozrnkasto podobo, vendar kakor klejem prilepljeno razteza v eni skupni masi, kateri se površje posebno v jesen, kjer sem jo sam opazoval, pri solncu sveti kakor najlepše gledalo, čisto in snažno, ker vetrovi odbrijo vso nesnago.

Od stopinje do stopinje nižje je toplota večja, solnce gorkejšje, pripekajoči žarki razmehčajo in razjzrašijo snežje, raztope gornjo plast, da se tako nastala mokrina preceja in pretaka skozi vse snežje do dna. Ves sneg se razmasti, postane opolzlejši, lastna

teža ki spremakanjem tudi narašča, ga stiska, mraz pa ga redno utrjuje in premrzuje, da s časom zgoraj nastale mokrote več ne spuščajo v snežje, katera zato odtaka po njem navzdol. Tedaj se tu pa tam na površji nahajajo zelo majhni jzarčki, po katerih se iz razkopnelega snega nastala voda lepo tiho izliva.

Še nižje doli, kjer se je iz gornjih vrhov in raznih strmin od viharja in lastnega pretežja nasula in nabrala po raznih zakotjih in skalovjem obmejenih planjavah velika množina snega, nahajamo tedaj tem več mokrote, pa tudi večjo in dolže trvajočo toploto, taljenje, precejajanje in premakanje in zopetno premrzavanje je obilniše, očšje in vspešniše, in zato se tu nadomestuje do sedanje raznostopno snežje uže skoz in skoz docela utrjenim plavkasto svitlim ledom.

Nad 12000' tedaj imamo sam sneg; okoli 10000' visoko leži zgoraj na površji novi zadnjezimski sneg, v poletni toploti preminjajoč se v večja lepina zrnca; pod njim predletna kompaktniša svitla ledu podobna

masa, katera pa raztopljenja še vendar razpada v zrnkaste kroglice; po dnu še kompaktnješe in trdnješe zraščeno mehurskasto ledje, in zelo spodaj na dnu stisnen svitlo modrikast led, torej štiri lahko ločivne vrste: preminjajoče se zgoraje snežje, nadledje, ledje in pravi led. Pod 10000' pa zginjajo prav pomalem omenjene vrste, ter sčasom se zlijejo in smrznejo v eno samo debelo vrsto pravega ledu, kateri se od 7600' navzdol uže skoz in skoz kaže, razširjen in razprostrt po tolikih planjavah zarit in zaglozden v razna zakotja, zatišja, in brez dna, raztezajoč in pomikajoč se na nekaterih krajih doli do 3000' nad morjem. To tedaj so ledeni plazi.

V Švici je ledenih plazov raznovelikih nad 400', skoro vsaka več kakor eno uro hoda; v vseh „Alpah“ pa jih je zelo nad 600'; prostorje planinskega ledenega morja obsega okoli 60 nemških štirjaških mil in še nastajajo in naraščajo nove, na Sentisu, Favlhornu, in v Wallisu.

(Dalje prih.)

živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, navāl krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom kljubovale.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaji, 1. februarja 1871.

Neskončna hvaležnost do Vas mi daje povod, Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od strašne naduhe trpinčen; nikdo mi nij mogel olajšanja dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne Revalesciere vzel, ki me je od tega zlega temeljito ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.

Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trpela, nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se nahaja celo dobro po čokoladi Revalesciere, ki jo je popolnoma ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljivost, pomirjene živce, zdravo spanje in trdno meso ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.800.

Moháč, 20. decembra 1871.

Tri mesece sem Vašo slavnoznano „Revalesciere“ užival in po tem od večletne zlate ozdravel, ter sem to izvrstno sredstvo enemu svojih prijateljev v rabo pripočil. Prosim torej, da blagovolite takoj poslati 2 funtno škatlico za mojega prijatelja pod mojim Vam že znanim napisom po poštenu podvzetju.

Z vsem spoštovanjem

Jož. Ulllein stavitelj.

Težnjiši kot meso, prihrani Revalesciere pri odraščanju in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlila.

V plehaatih pušicah po pol funta 1 gold, 50 kr., 1 funt 2 gold, 50 kr., 2 funta 4 gold, 50 kr., 5 funtov 10 gold, 12 funtov 20 gold, 24 funtov 36 gold, — Revalesciere-Biscuiten v pušicah 2 gold, 50 kr. in 4 gold, 50 kr. — Revalesciere-Chocolatée v prahu in v ploščicah 12 tas 1 gold, 50 kr., 24 tas 2 gold, 50 kr., 48 tas 4 gold, 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold, za 288 tas 20 gold, — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechti & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Národna tiskarna“ v Ljubljani izdala zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajarjev.

Prvih šest zvezkov je že na svitlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Národna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukvarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Zeschko & Tili; Otokar Klerr. — V Celovci: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: E. Ferlinec. — V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptui: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

I. zvezek.

Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstov z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinec. — Národní jezik in trgovina, spisal L. Haderlap. 25 kr.

II. zvezek.

Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič. 50 kr.

III. zvezek.

Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec. 25 kr.

IV. zvezek.

Lepi dnevi. Spisal Paulus. — Plaše. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesnij. Spisal prof. dr. Krek. 25 kr.

V. zvezek.

Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik. 50 kr.

VI. zvezek.

Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik. 25 kr.

Dunajska borza 30. aprila.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld.	10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	65
1860 drž. posojilo	103	25
Akcije národne banke	972	—
Kreditne akcije	212	25
London	111	80
Napol.	8	93
C. k. cekini	—	—
Srebro	106	15

Priporočba in oznanilo.

Vsem častitim p. t. gg. gostom priručno hvalo za dosedanja obisk izrekajoč, se počastim naznanjati, da bodem tudi na dalje obdržala

čitalnično restavraco

ter da mi bode prva skrb, častitim p. t. gg. gostom postreči z dobrimi jedmi in pijačami in za dobro točno postrežbo.

Ob enem si jemljem čast naznanjati, da se odpre 1. maja t. l.

vrt in kegljišče

ter se priporočam blagovoljnosti slavnega p. t. občinstva.

Z odličnim spoštovanjem

Franciška Kham,

(112—2)

gostilničarica.

Zahvala in priporočilo.

Sledečimi vrsticami zahvaljujem se čestitemu občinstvu ljubljanskemu za mnogo nagnenos, ki se mi je izkazovala v moji poprejšnji restavraciji „zur goldenen Schnalle“ najtoplejšo, pa si ob enem jemljem veselje, čestitemu občinstvu obznaniti, da s 1. majem t. l. prevzamem gostilniško lokaliteto z vrtnim nasadom v hotelu

„Evropa“

gospoda Luka Tavčarja.

Kakor vedno bode mi tudi zdaj glavna naloga, da najskrbnejše postrežem p. n. gostom z izbornimi izvrstnimi Tavčarjevimi vini, z izvrstnim pivom (9 kr. masele) in z okusnimi jedmi, a nizkimi cenami.

Ob enem otvorim abonement na kosilo ter se priporočam čestitemu občinstvu za mnogobrojno obiskovanje.

Spoštovanjem

Marija Ziehrer.

(114—1)

Ozira vredno!

Medicinsko-popularna razsodba zdravilnosti in učinka

pravega

Wilhelmovega

antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi po resničnih dokazih.

Le mnogi dokazi izvrstne upljivosti zgoraj imenovanega čaja v protinskih in revmatičnih boleznih, potem pohvalni sprejem in rabljenje od veliko racijonalnih zdravnikov, so nas napotili, tukaj o tem važnem sredstvu govoriti. Veliko je tistih, ki vsako leto obiskujejo žvepljene toplice, da bi tam našli zlažanje in oproščanje svojih protinskih ali revmatičnih boleznih, in v resnici se vrnejo domu kot novo ustvarjeni. Dvakrat mora torej tiste boleti, katere omejeno premoženje ali nemoč, od svojega poklica, od svojih ločiti se, izključuje, udeležiti se zdravilnosti majke narave; oni so obsojeni na vedno bolezen. V tem slučaju je tedaj, kjer se ta čaj izkaže in je zategadelj visoke vrednosti. Ta čaj ima specifično upljivost na scalcico, pot in krv bolnikovo, kar smo po kemični preiskavi scalcice in potu opazovali in more vsak na protin in revmatizmu trpeči, ki rabita čaj, čudno spremembo, posebno v scalcici (katere se že v malo dneh vedno bolj in bolj kalit in goša kaže na dnu, v katerej so anomalne izpeljane dražjoče tvarine) sam opazovati, pri čemer bode ob enem veselje doživeti, da bo čutil svojo bolezen vsak dan zmanjševati se in naposled celo izginiti.

Ravno tako vzroči ta čaj (vžiti, pred ko se spat gre) zbadanje na koži in jako zmerno izparjenje kože, kar bolnemu vedno veliko izlažanje dela.

Uživanje tega čaja nij nikakor neprijetno, ne nadleguje prebavljanja in pospešuje zelo pri marsikom odpiranje telesa. Torej imamo polni uzrok, zaznamovati ta čaj ko cenilno obogatitje zdravil zoper protin in revmatizem in za čiščenje krvi.

Javna zahvala

gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen, ki je iznašel antiartritični antirevmatični krvočistilni čaj. Čisti krv zoper protin in revmatizem.

Ako tukaj javnost nastopim, je zategadelj, ker smatram prvič za dolžnost, gospodu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen, svojo iskreno zahvalo izreči za dobroto, ki mi jo je njegov krvočistilni čaj v mojej revmatičnej bolezni izkazal in potem, da bi tudi druge, ki so tej hudej bolezni propali, na ta izvrstni čaj opozorila. Nijsem v stanu, mučne bolečine, ki sem je skozi cele tri leta pri vsaki vremenski spremembi trpela, popisati, in katerih me nijso mogla ni zdravila, ni žvepljene toplice v Badenu pri Dunaji rešiti. Brez spanja valjala sem se cele noči v postelji sem ter tje, moja slast se je manjšala vidno, moj izgled se hujšal in cela telesna moč je pojemala. Po 4 tedne dolgem uživanji imenovanega čaja sem bila svojih bolečin celo rešena, in sem še zdaj, ko že o tednov ne pijem več čaja, tudi celi telesni položaj se je zboljšal. Trdno sem prepričana, da bode vsak, ki v enakih boleznih pribeži k temu čaju, tudi iznajdnika njegovega, gospoda Francu Wilhelmu, kakor jaz, blagoslovil. Z izvrstnim spoštovanjem

Grofica Budschin-Streitfeld,

sopruha oberstajntanta, na Dunaji, (12—4) Währinger Hauptstrasse.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časniki navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi dobiva: v Mariboru pri Alois Quandestu; v Celji Baumbachovi lekarni, Rauscherjevi lekarni, pri Karl Krisperju; v Lončeu na Štaj. pri L. Müllerju, lek.; v Mozirji pri Tribuču; v Varaždinu pri dr. A. Halterju, lek.; v Slov. Gradci pri J. Kalligaritschu, lek.; v Ljubljani P. Lassnik.

V obrambo.

Ker se moje ime s tistimi vinskimi fabrikanti v zvezo deva, in se imena zamenjujejo, izrekam s tem, da jaz svoja vina od poštenih vinskih trgovcev kupujem, in samo trtna vina prodajam.

S ponarejanjem vina v vinski deželi, katero imam za zločinstvo, se ne pečam.

Zavarujem se tedaj z vso odločnostjo proti zamenjavi imena.

V Mariboru, v aprilu 1874.

(108—3)

Alojzij Frohm.